

Voorstellen
'Invulling financiële ruimte sociaal domein'

Dalfsen, februari 2017

Inleiding

Naar aanleiding van het begrotingsdebat in het kader van de programmabegroting 2017-2020 heeft het college de toezegging gedaan om te komen met een voorstel voor de invulling van de financiële ruimte. Een voorstel omtrent het proces is in de raadscommissie van 9 januari 2017 opiniërend behandeld.

Ten behoeve van de inventarisatie van mogelijke onderwerpen voor de invulling van de financiële ruimte zijn onderwerpen aangedragen door zowel de raad, portefeuillehouders, directie en eenheidsmanagers. Een aantal van deze aangedragen onderwerpen hebben betrekking op het sociaal domein.

De gepresenteerde beschikbare financiële ruimte, zoals weergegeven in de procesnotitie, betreft de beschikbare financiële ruimte exclusief sociaal domein. Tijdens de nadere inhoudelijke en financiële uitwerking van de verschillende onderwerpen heeft het college besloten een afzonderlijke notitie met betrekking tot het sociaal domein op te stellen. Op deze manier kan namelijk aanvullend worden ingegaan op de beschikbare financiële ruimte binnen het sociaal domein en worden de geïnventariseerde onderwerpen die het sociaal domein aan gaan met deze beschikbare financiële ruimte in verband gebracht. Eén en ander is uitgewerkt in onderliggend document.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt nader ingegaan op het beleidsuitgangspunt van de gemeente Dalfsen met betrekking tot de middelen sociaal domein, de beschikbare middelen sociaal domein en de prognose van het resultaat sociaal domein zoals gepresenteerd in de raads werkgroep planning en control op 19 januari 2017. Vervolgens wordt ingegaan op de financiële consequenties van reeds door de raad genomen besluiten en de effecten hiervan op de reeds gepresenteerde prognoses. Tenslotte wordt een voorstel gedaan met betrekking tot de reserve decentralisatie en worden kanttekeningen en vervolgacties benoemd ten aanzien van de prognoses en budgetten sociaal domein.

In hoofdstuk 2 treft u een totaal overzicht van de aangedragen onderwerpen met betrekking tot het sociaal domein aan, inclusief geldgevolg. De onderwerpen zijn geprioriteerd naar onvermijdelijk/onuitstelbaar door achterstallig onderhoud (nr. 1), inhoudelijke onderwerpen/het betreft een bestuurlijke keuze (nr. 2) en wensen, nieuw beleid en mogelijke risico's (nr. 5). Aan de hand van deze prioritering zijn de onderwerpen in hoofdstuk 2 opgenomen. Van alle onderwerpen wordt het feitelijke financiële knelpunt in dit hoofdstuk inzichtelijk gemaakt. De inhoudelijke en financiële nadere uitwerking van de voorstellen is opgenomen in een bijlagenboek.

In hoofdstuk 3 wordt een voorstel gedaan voor de daadwerkelijke invulling van de beschikbare financiële ruimte sociaal domein. Deze cijfers kunnen dus afwijken van de cijfers zoals deze in dit hoofdstuk worden gepresenteerd (hoofdstuk 2 is feitelijk knelpunt, hoofdstuk 3 is voorstel voor invulling).

Inhoudsopgave

1. Beschikbare financiële ruimte sociaal domein	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Beleidsuitgangspunt middelen sociaal domein	4
1.3 Prognose beschikbare middelen sociaal domein	4
1.4 Prognose resultaat sociaal domein	4
1.5 Financiële consequenties reeds genomen besluiten	5
1.6 Reserve decentralisatie	6
2. Aangedragen onderwerpen sociaal domein t.b.v. invulling financiële ruimte.....	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Toelichting prioritering voorstellen.....	8
2.3 Onderwerpen sociaal domein.....	8
3. Voorstel beschikbare ruimte sociaal domein	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 1	10
3.3. Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 3	10

1. Beschikbare financiële ruimte sociaal domein

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het beleidsuitgangspunt van de gemeente Dalfsen met betrekking tot de middelen sociaal domein, de beschikbare middelen sociaal domein en de prognose van het resultaat sociaal domein zoals gepresenteerd in de raads werkgroep planning en control op 19 januari 2017. Vervolgens wordt in gegaan op de financiële consequenties van reeds door de raad genomen besluiten en de effecten hiervan op de reeds gepresenteerde prognoses. Tenslotte wordt een voorstel gedaan met betrekking tot de reserve decentralisatie en worden kanttekeningen en vervolgcacties benoemd ten aanzien van de prognoses en budgetten sociaal domein.

1.2 Beleidsuitgangspunt middelen sociaal domein

Voor wat betreft het sociaal domein is binnen de gemeente Dalfsen gekozen voor het uitgangspunt 'We doen het voor de middelen die we er voor krijgen'. Dit wil zeggen dat de middelen voor het sociaal domein ook binnen het sociaal domein worden besteed. Deze middelen worden aangewend voor (nieuw) beleid binnen het sociaal domein via de reguliere planning- en control cyclus. Om deze reden is ook deze afzonderlijke notitie met betrekking tot het sociaal domein opgesteld.

1.3 Prognose beschikbare middelen sociaal domein

In onderstaand overzicht wordt een prognose gegeven van de beschikbare middelen sociaal domein:

	2017	2018	2019	2020
Totaal Programma 7	17.269.000	16.845.000	16.764.000	16.598.000
bij: mei circulaire	350.000	489.000	487.000	487.000
af: sept circulaire	- 275.000	- 265.000	- 262.000	-262.000
Totaal beschikbaar	17.344.000	17.069.000	16.989.000	16.823.000

Tabel1: Beschikbare middelen sociaal domein

Toelichting op bovenstaande tabel:

- Totaal programma 7: het betreft de integratie-uitkering sociaal domein, de inzet van eigen middelen en de te verwachten opbrengst uit eigen bijdragen.
- Effecten circulaire: rekening is gehouden met de mutaties uit de mei- en september circulaire.
- Nieuw totaal: het betreft het totaal aan beschikbare middelen sociaal domein gecorrigeerd met de effecten van de mei- en septembercirculaire.

1.4 Prognose resultaat sociaal domein

In onderstaande tabel is de prognose voor het resultaat van het sociaal domein opgenomen zoals deze ook is gepresenteerd op 19 januari 2017 in de raads werkgroep planning en control:

	2017	2018	2019	2020
Vorig resultaat	175.000	-35.000	32.000	32.000
Effect mei/sept circ.	<u>75.000</u>	<u>224.000</u>	<u>225.000</u>	<u>225.000</u>
Verevening jeugd	<u>300.000</u>	<u>300.000</u>	<u>300.000</u>	<u>300.000</u>
Prognose resultaat	550.000	489.000	557.000	557.000

Tabel 2: Prognose resultaat sociaal domein (excl. rekening gehouden te hebben met reeds genomen besluiten)

Toelichting op bovenstaande tabel:

- Vorig resultaat: het betreft de prognose van het resultaat zoals gepresenteerd is aan de raads werkgroep planning en control in mei 2016.
- Effecten mei- en september circulaire: de effecten van de mei- en september circulaire zijn verwerkt en dit leidt per saldo tot een vermeerdering van het te verwachten resultaat.
- Verevening jeugd: de verwachting is dat het opheffen van de regionale financiële verevening Jeugdzorg voor Dalfsen leidt tot een financieel voordeel.
- Prognose resultaat: bovenstaande leidt tot een te verwachten resultaat rond de € 500.000 meerjarig.

1.5 Financiële consequenties reeds genomen besluiten

Onlangs is een beoordeling uitgevoerd of alle de door de gemeenteraad genomen besluiten financieel zijn verwerkt. Gebleken is dat de onderstaande besluiten nog niet zijn verwerkt (en dus niet zijn meegenomen in de prognose zoals gepresenteerd op 19 januari 2017 in de raads werkgroep planning en control):

- Welzijnsbeleid 2017-2020: jaarlijks een bedrag van € 250.000 in de periode 2017 - 2020.
- Intensieve trajectbegeleiding van jongeren: structureel € 18.000.
- Vaststelling van de eigen bijdrage voor inwoners voor de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden: in 2017 en 2018 € 67.000 op jaarbasis.
- Preventieve gezondheidszorg: € 80.000 in 2017 en 2018.
- Laaggeletterdheid: in 2017 en 2018 € 47.700.

Ten aanzien van bovenstaande kan onderscheid gemaakt worden tussen structureel benodigde middelen en incidenteel benodigde middelen (2017 en 2018). In onderstaand overzicht zijn de structureel benodigde middelen in mindering gebracht van het geprognosticeerde resultaat zoals gepresenteerd op 19 januari 2017. Na verwerking van deze financiële consequenties ziet de prognose er als volgt uit:

	2017	2018	2019	2020
Prognose resultaat voor verwerking reeds genomen besluiten	550.000	489.000	557.000	557.000
Welfarebeleid 2017-2020	250.000	250.000	250.000	250.000
Intensieve trajectbegeleiding jongeren	18.000	18.000	18.000	18.000
Prognose resultaat na verwerking reeds genomen besluiten	282.000	221.000	289.000	289.000

Tabel 3: Prognose resultaat (incl. rekening gehouden te hebben met reeds genomen besluiten met structurele consequenties)

De volgende besluiten zijn reeds genomen met incidentele (tijdelijke) financiële consequenties:

	2017	2018	2019	2020
Eigen bijdrage hulp bij huishouden 2017 - 2018	67.000	67.000		
Preventieve gezondheidszorg	80.000	80.000		
Laaggeletterdheid	47.400	47.400		
Nog niet verwerkte financiële consequenties incidentele besluiten	194.400	194.400		

Tabel 4: Financiële omvang van besluiten met een incidenteel karakter

In onderstaande paragraaf wordt een voorstel gedaan voor de dekking van deze tijdelijke kosten.

1.6 Reserve decentralisatie

Binnen het sociaal domein kennen we de reserve decentralisatie. Op 15 december 2014 zijn de bestedingsdoelen van de reserve door de gemeenteraad vastgesteld, te weten:

- Tijdelijke extra uitvoeringskosten
- Tijdelijke extra invoeringskosten

De reserve is alleen bedoeld voor het dekken van dit soort uitgaven en niet om daar bedragen in te storten. Meevallers op het gebied van het sociaal domein vloeien derhalve naar het saldo van de jaarrekening. Aan het college is toestemming gegeven tot verantwoording achteraf via de bestuursrapportages en/of de jaarrekening.

In 26 september 2016 is door de raad besloten de 'Reserve Decentralisatie' voort te zetten tot en met 31 december 2017. De voortzetting van de reserve decentralisatie is bedoeld voor: "Tijdelijke extra kosten om de mogelijke nadelige gevolgen voor cliënten tijdelijk op te vangen".

Het voorstel met betrekking tot de bovengenoemde raadsbesluiten met een incidentele financiële consequentie is:

- De tijdelijke kosten voortvloeiende uit deze reeds genomen raadsbesluiten ten laste te brengen van de reserve decentralisatie. De reserve decentralisatie is namelijk bedoeld voor het opvangen van tijdelijke extra kosten. Het gaat om de volgende voorstellen:
 - Eigen bijdrage hulp bij het huishouden 2017 – 2018
 - Preventieve gezondheidszorg
 - Laaggeletterdheid

Met de voorstellen laaggeletterdheid en preventieve gezondheidszorg wordt verder ingezet op preventie. Dergelijke voorstellen en bijbehorende uitgaven hebben uiteindelijk als doel om de druk op de voorzieningen te verminderen.

- De reserve decentralisatie te verlengen tot en met 31 december 2020. Op deze manier blijft het mogelijk om tijdelijke/incidentele extra kosten in de meerjarenperiode op te vangen middels de reserve decentralisatie.

Indien overeenkomstig het voorstel wordt besloten heeft dit de volgende consequenties voor de stand van de reserve decentralisatie:

Reserve decentralisatie	
Stand reserve per 1 januari 2017	1.365.000
Eigen bijdragen hulp bij het huishouden 2017 & 2018	134.000
Laaggeletterdheid 2017 & 2018	94.800
Preventieve gezondheidszorg 2017 & 2018	160.000
Stand reserve na mindering bovenstaande posten	976.200

Tabel 5: Stand reserve decentralisatie

N.B. Momenteel is een voorstel voor een huisvestingsplan voor de eenheid Maatschappelijke Ondersteuning in voorbereiding. Dit gelet op het feit dat door de extra taken de eenheid is uitgebreid (1-1-2015 25 fte; inmiddels 40 fte). In het voorgesteld wordt de incidentele lasten (circa € 300.000) ten laste van de reserve decentralisatie te brengen. Op moment van schrijven is dit echter nog niet besloten.

1.7 Kanttekeningen en vervolgacties met betrekking tot prognose en budgetten sociaal domein

Met betrekking tot de prognoses voor het sociaal domein dienen de volgende kanttekeningen gemaakt te worden:

- Gelet op het feit dat op onderdelen binnen het sociaal domein de historische gegevens beperkt zijn (jaarrekening 2015 en inschatting 2016) en daarmee ervaringscijfers ontbreken, blijft het voornamelijk moeilijk om een nauwkeurige inschatting te maken van het resultaat binnen het sociaal domein.
- Met onder andere de vaststelling van het Welzijnsbeleid 2017-2020 wordt geïnvesteerd in innovatieve projecten op het gebied van preventie en vroegsignalering binnen het sociaal domein. Tevens wordt daarmee geïnvesteerd in de zelfredzaamheid en de participatie van inwoners in de samenleving. De toekomst zal uitwijzen welke financiële effecten dit sorteert en of dit leidt tot een besparing.

De komende periode zullen de budgetten binnen het sociaal domein financieel nader worden onderbouwd. Het doel hiervan is om meer grip te krijgen op de budgetten om zodoende adequaat te kunnen sturen en indien nodig tijdig bij te sturen. Tevens zal een stelpost worden opgenomen in de begroting met betrekking tot de financiële ruimte sociaal domein om beter op deze middelen te kunnen sturen.

2. Aangedragen onderwerpen sociaal domein t.b.v. invulling financiële ruimte

2.1 Inleiding

In het kader van het traject 'invulling financiële ruimte' zijn onderwerpen aangedragen voor de mogelijke invulling. De onderwerpen welke zijn aangedragen met betrekking tot het sociaal domein zijn in deze notitie uitgewerkt. De nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing van alle onderwerpen treft u aan in het bijlagenboek. In dit hoofdstuk wordt alleen het meerjarig geldgevolg inzichtelijk gemaakt van de verschillende onderwerpen voor het sociaal domein. Het betreft een presentatie van de feitelijke kosten van de voorstellen. In hoofdstuk 3 worden voorstellen gedaan voor de invulling van de financiële ruimte. Deze cijfers kunnen dus afwijken van de cijfers zoals deze in dit hoofdstuk worden gepresenteerd.

2.2 Toelichting prioritering voorstellen

De prioritering van de onderwerpen is gedaan aan de hand van de volgende criteria c.q. indeling. De voorstellen zijn genummerd op basis van onderstaande cijfers, te weten 1, 3 en 5.

1	Onvermijdelijke en onuitstelbare onderwerpen door "achterstallig onderhoud"
3	Neutraal, het betreft een bestuurlijke keuze
5	Het betreffen onderwerpen waarbij sprake is van nieuw beleid, incidenteel benodigde middelen en/of mogelijke risico's.

Tabel 4: Toelichting prioritering

2.3 Onderwerpen sociaal domein

De volgende onderwerpen met betrekking tot het sociaal domein zijn door de gemeenteraad aangeleverd ten behoeve van de invulling van de beschikbare financiële ruimte. Voor een nadere inhoudelijk en financiële onderbouwing van onderstaande cijfers verwijzen wij u naar het bijlagenboek.

Onderwerpen sociaal domein						
Onderwerp	Prio- ritering	Meerjarig geldgevolg				
		2017	2018	2019	2020	2021
Armoedebeleid	5	40.000	60.000	60.000	60.000	60.000
Risico's WSW	5	183.000	298.000	353.000	408.000	397.000
Risico's garantiebanen	5	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Risico's in de jeugdzorg	5	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Innovatiebudget transformatie	3	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Continuering consultatiebureau's	3	0	0	93.000	93.000	93.000
Oplossen diverse formatieve knelpunten interne organisatie (sociaal domein)	1	127.000	253.500	253.500	253.500	253.500

Tabel6: Overzicht onderwerpen sociaal domein

Toelichting:

Voor een nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing van de voorstellen verwijzen wij u naar het bijlagenboek. Daar waar een p.m.-post/€ 0 is opgenomen volgt hieronder een toelichting:

- Risico's garantiebanen: Landelijk zullen in 2016 25.000 banen moeten worden gerealiseerd bij de overheid. Voor de gemeente Dalfsen betekent dit in de toekomst dat 40 banen gerealiseerd moeten worden. Inmiddels zijn 10 personen op een garantiebaan geplaatst. Tot op heden is de gemeente weinig kosten kwijt aan deze banen. Sommige banen worden zelfs zonder subsidie ingevuld. Momenteel is dit financieel geen knelpunt. In de toekomst is het een mogelijk risico. Het voorstel is om bij de Perspectiefnota 2018 de (beleids)ontwikkelingen op gebied mee te nemen en financieel te vertalen.
- Risico's jeugdzorg: Hoewel de ervaring met de financiële resultaten Jeugdzorg nog beperkt is, lijkt het erop dat het opheffen van de regionale financiële verevening Jeugdzorg voor Dalfsen niet tot een financieel knelpunt leidt. Om deze reden een p.m.-post opgenomen.
- Innovatiebudget transformatie: Om te komen tot de gewenste transformatie wordt in 2017 aan de gemeenteraad een startnotitie aangeboden. De startnotitie bevat een plan van aanpak voor de transformatie binnen het brede sociale domein voor de komende jaren. Op dit moment is de financiële consequentie nog niet inzichtelijk en om deze reden is een p.m. – post opgenomen.
- Continuering consultatiebureau's: Op dit moment (2015-2018) vindt financiering plaats vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar. Om deze reden de jaren 2017 en 2018 € 0 opgenomen.

3. Voorstel beschikbare ruimte sociaal domein

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de verschillende onderwerpen afgezet tegen de beschikbare financiële ruimte sociaal domein. Hierbij wordt de volgorde van de prioritering gehanteerd zoals weergegeven in hoofdstuk 2.

3.2 Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 1

In het voorstel voor de invulling van de financiële ruimte is allereerst naar de onderwerpen met prioriteit 1 gekeken. Deze onderwerpen zijn namelijk onvermijdelijk en noodzakelijk. Per onderwerp is aangegeven door wie het onderwerp is aangedragen. We onderscheiden hierbij de gemeenteraad, het driehoeksoverleg, bestaande uit portefeuillehouder, eenheidsmanager en financieel adviseur en de directie.

Voorstel invulling financiële ruimte	Aangedragen door	2017	2018	2019	2020
Oplossen diverse formatieve knelpunten interne organisatie (sociaal domein)	Raad, directie, driehoeksoverleg	127.000	253.500	253.500	253.500
Totale kosten voorstellen		127.000	253.500	253.500	253.500
Beschikbare financiële ruimte		282.000	221.000	289.000	289.000
Overige beschikbare ruimte		155.000	32.500/-	35.500	35.500

Tabel 7: Overzicht invulling financieel technische onderwerpen

Voorstellen/toelichting:

- Oplossen diverse formatieve knelpunten interne organisatie (sociaal domein): zie voor nadere inhoudelijke en financiële onderbouwing van dit voorstel het bijlagenboek.

3.3. Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 3

Vervolgens zijn de onderwerpen met prioriteit 3 bij de nog beschikbare middelen betrokken:

Voorstel invulling financiële ruimte	Aangedragen door	2017	2018	2019	2020
Continuering consultatiebureau's	Raad	0	0	0	0
Innovatiebudget sociaal domein	Raad	0	0	0	0
Totale kosten voorstellen		0	0	0	0
Beschikbare financiële ruimte		155.000	32.500/-	35.500	35.500
Overige beschikbare ruimte		155.000	32.500/-	35.500	35.500

Tabel 8: Voorstellen invulling onderwerpen prioriteit 3

- Continuering consultatiebureau's: de raad gaat komend jaar in discussie over het voorzieningenniveau in de kernen. Dit onderwerp past binnen deze discussie zoals vastgesteld bij de Voorjaarsnota 2016. Momenteel wordt nog geen claim gelegd op de beschikbare financiële ruimte gelet op het feit dat deze discussie in 2017 nog gevoerd zal gaan worden.
- Innovatiebudget sociaal domein: om te komen tot de transformatie wordt in 2017 aan de gemeenteraad een startnotitie aangeboden. Deze startnotitie bevat een plan van aanpak voor de

transformatie binnen het brede sociale domein voor de komende jaren. Deze ontwikkeling zal worden meegenomen bij de Perspectiefnota 2018.

3.4 Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 5

Vervolgens zijn de onderwerpen met prioriteit 5 bij de nog beschikbare ruimte betrokken:

Voorstel invulling financiële ruimte	Aangedragen door	2017	2018	2019	2020
Armoedebeleid	Raad	0	0	0	0
Risico's WSW	Raad	0	0	0	0
Risico's garantiebanen	Raad	0	0	0	0
Risico's jeugdzorg	Raad	0	0	0	0
Totale kosten voorstellen		0	0	0	0
Beschikbare financiële ruimte		155.000	32.500-/-	35.500	35.500
Overige beschikbare ruimte		155.000	32.500-/-	35.500	35.500

Tabel 9: Voorstel invulling onderwerpen prioriteit 5

- Armoedebeleid: gemeenten hebben structureel extra financiële middelen gekregen voor de participatie van kinderen uit arme gezinnen. Landelijk gaat het om € 85 miljoen dat aan het Gemeentefonds is toegevoegd ("Klijnsma-middelen"). De gemeente Dalfsen heeft € 78.000 ontvangen. In de loop van 2017 wordt een plan van aanpak gemaakt voor de gemeenteraad. In dit plan zullen de kosten concreet worden uitgewerkt. Derhalve geldgevolg € 0.
- Risico's WSW: WSW wordt gefinancierd uit de middelen sociaal domein. In de prognose is reeds rekening gehouden met het resultaat WSW. Om deze reden is er geen sprake financieel knelpunt en derhalve is in bovenstaand overzicht € 0 opgenomen.
- Risico's garantiebanen: Momenteel is dit financieel geen knelpunt. In de toekomst is het een mogelijk risico. Het voorstel is om bij de Perspectiefnota 2018 de (beleids)ontwikkelingen op gebied mee te nemen en financieel te vertalen. Dit risico zal overigens worden meegenomen en dus meegewogen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de planning- en controlcyclus.
- Risico's jeugdzorg: De verwachting is dat het opheffen van de regionale financiële verevening Jeugdzorg voor Dalfsen niet tot een financieel knelpunt leidt. Om deze reden is in bovenstaande tabel € 0 opgenomen. Dit risico zal overigens worden meegenomen en dus meegewogen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de planning- en controlcyclus.